

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.19.283

**Inventaris van het archief van het Nederlandse Rode
Kruis - Informatiebureau: Cartotheek van de
Japanse burgerinterneringskampen in district 2 op
Java: Bandoeng / Tjimahi**

Versie: 04-04-2022

Het Nederlandse Rode Kruis en het Nationaal Archief

Nationaal Archief, Den Haag (c) 2019

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Andere toegang.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Informatiebureau van het Nederlandse Rode Kruis.....	7
Tjimahi.....	9
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	9
Inhoud en structuur van het archief.....	11
Inhoud.....	11
Aanvullingen.....	11
Verantwoording van de bewerking.....	11
Ordering van het archief.....	11
Verwant materiaal.....	12
Verwante archieven.....	12
Publicaties.....	12
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	13

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Het Nederlandse Rode Kruis - Informatiebureau: Cartotheek van het Japanse burgerinternerskampen in district 2 op Java: Bandoeng / Tjimahi

Periodisering:

archiefvorming: 1944-1947

oudste stuk - jongste stuk: 1944-1947

Archiefbloknummer:

128536

Omvang:

46 inventarisnummer(s)8,70 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands en Japans en Engels.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Het Nederlandse Rode Kruis (NRK) / Informatiebureau, 1914-1998

Japanse leger

Britse Leger

Het Nederlands-Indische Rode Kruis

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Cartotheek van de Japanse kampadministratie van het Bunsho (District) II op Java; de burgerinternerskampen in Bandoeng en Tjimahi. De kaarten bevatten gegevens van gedetineerden van 1942 tot en met 1945. Het kaartsysteem van ca 42.000 kaarten is alfabetisch gerangschikt op achternaam. De kaarten geven het registratienummer en het tijdstip van overplaatsing naar een andere Bunsho aan. De reeks is begonnen op 29 februari 1944 en is bewerkt tot in 1947.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig beperkt openbaar (A).

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

ANDERE TOEGANG

Er is een digitale versie beschikbaar van de cartotheek.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Het Nederlandse Rode Kruis - Informatiebureau: Cartotheek van het Japanse burgerinternerskampen in district 2 op Java: Bandoeng / Tjimahi, nummer toegang 2.19.283, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Ned. Rode Kruis - Informatiebureau: Cartotheek van het Japanse burgerinternerskampen in district 2 op Java, 2.19.283, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

INFORMATIEBUREAU VAN HET NEDERLANDSE RODE KRUIS

De vereniging Nederlandse Rode Kruis (NRK) is in 1867 opgericht met als doelstelling: "In tijd van oorlog, het lot van den gekwetsten en zieken krijgsman door persoonlijke diensten en stoffelijke hulpmiddelen te helpen verzachten, ook dan, wanneer hare hulp wordt gevraagd door oorlogvoerende natiën, terwijl Nederland in den oorlog niet betrokken is; In tijd van vrede, zich uitsluitend tot die taak voor te bereiden, om daarvoor steeds gereed te zijn."

In 1909 krijgt het NRK bij Koninklijk Besluit de aanvullende opdracht om bij mobilisatie een informatiebureau voor zieken en gewonden in te richten.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog voert het Informatiebureau (hierna: IB) voor de eerste keer de werkzaamheden van deze oorlogstaak uit. Primair bestaat de taak uit het inwinnen en uitwisselen van informatie over militairen, krijgsgevangenen en geïnterneerden. Daarnaast levert het IB hulppakketten aan krijgsgevangenen en sociale zorg aan hun verwanten.

Het takenpakket van het IB groeit in de loop der jaren en dat is aanleiding om in 1936 het IB in vier afdelingen te verdelen¹:

- Afdeling I: Belast met aangelegenheden omtrent Nederlandse militairen;
- Afdeling II: Belast met aangelegenheden omtrent militairen van vreemde nationaliteit;
- Afdeling III: de Gravendienst, onder andere belast met de identificatie van onbekende gesneuvelden;
- Afdeling IV: Belast met het zenden van pakketten aan krijgsgevangenen, geïnterneerde burgers en gijzelaars.

Daarnaast heeft het IB een algemeen secretariaat en een staf voor de financiële administratie.

Vanwege de groeiende internationale spanningen stelt het NRK het IB op 29 augustus 1939 opnieuw in werking. Na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog nemen de werkzaamheden van het IB explosief toe. Het IB richt zich op militairen maar er blijkt ook behoefte aan informatie over burgers. In juni 1940 richt het IB daarom het Correspondentiebureau en de Inlichtingendienst voor Burgers op². Deze diensten staan los van het IB maar zijn er wel nauw mee verbonden.

Tijdens de oorlog blijken er toch nog groepen geïnterneerden en gevangen te zijn die niet voorkomen in de instructie van het IB. Daarom richt het IB in mei 1943 de Afdeling V op. Deze afdeling gaat zich bezighouden met bijzondere aangelegenheden, zoals het verstrekken van inlichtingen over personen in gevangnissen³.

Na de oorlog stelt het IB nieuwe afdelingen in om de informatiestromen beter te kunnen verwerken⁴:

- Afdeling A: Belast met aangelegenheden betreffende Nederlandse militairen (inclusief Nederlanders in geallieerde dienst);
- Afdeling B: Belast met aangelegenheden betreffende vreemde militairen (inclusief Nederlanders in Duitse dienst);
- Afdeling C: Belast met aangelegenheden betreffende Nederlandse burgers;
- Afdeling D: Belast met aangelegenheden betreffende vreemde burgers;

1 Verslag van het Nederlandse Rode Kruis gedurende de periode augustus 1939 december 1940

2 Het correspondentiebureau probeerde contact tussen burgers in Nederland en burgers in het buitenland mogelijk te maken. Het Inlichtingenbureau behandelde vragen betreffende Nederlandsche vluchtelingen, Nederlanders in het buitenland en opvarenden van Nederlandse koopvaardij schepen.

3 Het Nederlandse Rode Kruis (1867-1967) door G.M. Verspyck.

4 Het informatiebureau van het Nederlandsche Rode Kruis; Verslag van over zijn werkzaamheden van 1939 tot en met 1947 door J. van de Vosse.

- Afdeling Gravendienst: Belast met de registratie van oorlogsgraven.

Na de capitulatie van Japan houdt Afdeling A zich bijna alleen nog maar bezig met de Nederlandse militairen in en rond Nederlands-Indië. Het blijkt ook praktischer alle zaken met betrekking Nederlands-Indië door dezelfde afdeling uit te laten voeren. Dit wordt voortaan gedaan door Afdeling A. De nog lopende zaken over Nederlandse militairen in Europa worden door afdeling A overgedragen aan Afdeling C. Eind 1945 worden ook de taken van Afdeling D bij Afdeling C gevoegd.

In de eerste jaren na de oorlog bestaat de taak van het IB voornamelijk uit het vaststellen van het lot van weggevoerde personen. Op 12 september 1945 wijst het NRK het IB dan ook aan als National Tracing Bureau. Ook andere instanties houden zich met opsporing bezig wat het opsporingswerk niet ten goede komt. In 1946 besluit de regering daarom de opsporingstaak te centraliseren bij het IB. De werkarchieven van de andere instanties worden naar het IB overgebracht⁵.

Het IB neemt lange tijd een zelfstandige plaats in binnen het Nederlandse Rode Kruis. Het heeft een eigen directeur en wordt tot het voorjaar van 1946 gefinancierd door het Ministerie van Oorlog. Hierna neemt het Ministerie van Sociale Zaken de financiering (deels) over.

Dit zorgt er voor dat het IB een nieuwe indeling krijgt⁶:

- Afdeling A: Belast met alle werkzaamheden betreffende Nederlandse militairen en burgers in Indië en het verre Oosten;
- Afdeling B: Belast met alle aangelegenheden betreffende Nederlanders in Duitse dienst en buitenlandse militairen (zogenaamde vreemde militairen);
- Afdeling C: Belast met de aanleg van een Centrale Europese Cartotheek, het beheer van de documentatie en het archief en zaken die niet onder één van de andere afdelingen vallen zoals het opsporen van kinderen;
- Afdeling E: Belast met alle aangelegenheden betreffende vermiste ex-politieke gevangenen;
- Afdeling Gravendienst: Belast met de registratie van oorlogsgraven;
- Afdeling H: Belast met alle aangelegenheden betreffende gedwongen en vrijwillig tewerkgestelde arbeiders;
- Afdeling J: Belast met aangelegenheden betreffende Joden.

Eind jaren veertig neemt de hoeveelheid werkzaamheden van het IB af. Diverse afdelingen worden daarom opgeheven⁷. Het IB blijft wel particulieren voorzien van informatie over oorlogsgetroffenen in Europa en Indonesië. Ook de gravendienst blijft actief. Vanaf de jaren '60 wordt steeds vaker onderzoek gedaan voor de verificatie van uitkeringsaanvragen van oorlogsgetroffenen wat leidt tot de vorming van een aparte sectie voor verificatieonderzoek. Om een betere groepering van de werkzaamheden te krijgen voert het NRK in 1981 een grotere herindeling van de taken door⁸:

- Archief / documentatie / Oorlogsinformatie
- Opsporingen / algemene informatie
- Rampeninformatie binnenland / verbindingen

5 Lijters, G., Schutz, R. en Jongman, M. (2017). De Deportaties uit Nederland 1940-1945. Portretten uit de archieven.

6 Het informatiebureau van het Nederlandsche Roode Kruis; Verslag van over zijn werkzaamheden van 1939 tot en met 1947 door J. van de Vosse.

7 Het informatiebureau van het Nederlandsche Roode Kruis; Verslag van over zijn werkzaamheden van 1948 tot en met 1953 door J. van de Vosse

8 Jaarverslag van het Informatiebureau 1981

In de jaren die volgen vinden er nog meermaals (kleine) herindelingen plaats. Halverwege de jaren negentig zet het NRK een grote reorganisatie in. Voor de afhandeling van aanvragen met betrekking tot de periode rond de Tweede Wereldoorlog en Nederlands-Indië richt het NRK een aparte afdeling in: Oorlogsnazorg. Het Informatiebureau wordt hiermee opgeheven.

In 2014 wijzigt het NRK de naam van Oorlogsnazorg in Oorlogsarchief en brengt het de taak over naar de afdeling Opsporing en Ondersteuning⁹.

TJIMAH

De internering van de burgers in Nederlands-Indië begon vrij snel na de Nederlandse overgave in maart 1942 aan de Japanners. Na de capitulatie van Nederlands-Indië vestigen de Japanners een militair bestuur over de archipel. De 'lokale' legereenheid op Java (16e Leger), op Sumatra (26e Leger) en de rest van de archipel (Marine) waren verantwoordelijk voor de burgerinterningskampen. Van de vroege internering zijn geen officiële documenten bewaard gebleven. In april 1944 kreeg het leger de zeggenschap over de hele archipel en werden alle legers samengevoegd in de 7e Legergroep. De interneringskampen op Java waren vanaf april 1944 onderverdeeld in drie Bunsho's: 1 West Java (met name Batavia); 2 West Java (eigenlijk alleen Bandoeng-Tjimahi) en 3 Midden en Oost Java (de rest van Java).

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Van de vroege internering (1942) zijn geen officiële documenten bewaard gebleven. Bij de samenvoeging van alle Japanse legers en een reorganisatie van het Japanse leger op Java werden de burgerkampen onder hetzelfde bureau geressorteed als de krijgsgevangenenkampen. Deze administratieve herindeling vindt zijn weerslag op de kaarten van deze cartotheek; de begindatum van de internering voor alle mannen is 29 februari 1944; voor alle vrouwen en kinderen is dat 20 maart 1944. In het verdere verloop van de oorlog zijn de kaarten gebruikt om verplaatsingen naar een ander kamp aan te geven. De data van overlijden en begraafplaats staan op de kaart aangegeven. Na de overbrenging kregen de geïnterneerden in het nieuwe Bunsho (I Batavia of III rest van Java) een nieuwe kaart en een nieuw registratienummer. De cartotheken van Bunsho's I en III bestaan niet meer.

Na de bevrijding (oktober 1945) kwam de cartotheek in gebruik bij de Britse legerorganisatie Recovery Allied Prisoners of War and Internees (RAPWI). De RAPWI had tot doel de administratie, verzorging en evacuatie van de voormalige krijgsgevangenen en burgergeïnterneerden in Zuidoost-Azië. Het Nederlandse Indische Rode Kruis (NIRK) was tijdens de oorlog verboden door de Japanners. Spoedig na de bevrijding werden de lokale afdelingen van het NIRK (dat in de loop van 1947 Nederlandse Rode Kruis Afdeling Indonesië ging heten (NERKAI)) heropgericht. Samen vormden deze organisaties in Bandoeng het Centraal Contact- en Postbureau RAPWI - Rode Kruis, waarbij de RAPWI formeel verantwoordelijk was voor het gebruik van de Tjimahi-kaarten. De kaarten vormden een waardevolle registratie van de Nederlandse personen die in de kampen verbleven. Toen de Britten, en daarmee de RAPWI, in november 1946 vertrokken kwam de cartotheek in bezit van het NIRK.

Hoe en wanneer de cartotheek na 1950 (opheffing van het NERKAI) bij het NRK informatiebureau in Den Haag belandde is niet met zekerheid vast te stellen. Wel is er correspondentie d.d. 15 mei 1953 van de directeur van het NRK IB dat er kisten archiefmateriaal van NERKAI ontvangen zijn.

Vanaf de jaren 60 werd de Tjimahi-cartotheek gebruikt bij de verificatie van gegevens ten behoeve van de toekenning van uitkeringen op basis van de oorlogswetten en regelingen, met name de Algemene Rehabilitatie Indonesië (ARI) en Japanse uitkering (JU). De verificatie vond plaats bij het ministerie van Binnenlandse Zaken, Bureau Overzeese Pensioenen (OP) en later bij de Stichting

Administratie Indonesische Pensioenen (SAIP). De Pensioen- en Uitkeringsraad (thans de Sociale Verzekeringsbank, Afdeling Verzetsdeelnemers en Oorlogsgetroffenen (SVB-V&O)), voert de Wet Uitkeringen Vervolgingslachtoffers (Wuv) uit vanaf de jaren 70 en de Wet Uitkeringen Burger Oorlogsgetroffenen (Wubo) vanaf de jaren 80.

Vanaf oktober 1946 tot eind december 1951 was het IB gevestigd in de Vlamingstraat 2 in Den Haag. Vanwege inkrimping van de werkzaamheden werd het IB verplaatst naar de Jan Evertstraat 9 in Den Haag. Van 1959 tot 2018 was het IB gevestigd aan het Leeghwaterplein in Den Haag.

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

De Tjimahi cartotheek is een kaartsysteem dat bestaat uit ca 42.000 kaarten met gegevens van gedetineerden van 1942 tot en met 1945. Soms zijn op de kaarten aantekeningen gemaakt over overbrenging, overlijden en begraafplaats en de repatriëring. Ook is op sommige kaarten het nummer van het familiedossier vermeld.

AANVULLINGEN

Er worden geen aanvullingen verwacht

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

De cartotheek is tussen 2001-2002 ontzuid.

In 2009 zijn de kaarten gedigitaliseerd en er is een naambestand van gemaakt.

De staat van de kaarten is goed; behalve de laatste doos (inv. nr. 46). Deze bevat zeer beschadigde kaarten uit de hele verzameling en zijn niet gedigitaliseerd of in de database opgenomen.

ORDENING VAN HET ARCHIEF

Het kaartsysteem is alfabetisch geordend op achternaam. In het (fysieke) archief zijn de archiefdozen met kaarten van personen met Chinese afkomst (inv. nr. 44) en niet-Nederlanders (inv. nr. 45) en zwaar beschadigde kaarten achteraan geplaatst in inv. nr. 46.

Verwant materiaal**VERWANTE ARCHIEVEN**

Toegang 2.10.50.03, Inventaris van het archief van de Stichting Administratie Indische Pensioenen (SAIP), Stamboekgegevens KNIL-militairen, met Japanse Interneringskaarten, 1942-1996 ([archiefinventaris 2.10.50.03](#)) (en dan met name inventarisnummers 417-464)
Nederlands-Indië

PUBLICATIES

Dulm, J. (red), *Geïllustreerde atlas van de Japanse kampen in Nederlands-Indië, 1942-1945* (Purmerend 2000) en *Deel II Supplement*, Zierikzee 2002

Vosse, J. van de, *Het Informatiebureau van het Nederlandsche Roode Kruis. Verslag over zijn werkzaamheden van 1939-1947*, Den Haag 1948.

Vosse, J. van de, *Het Informatiebureau van het Nederlandsche Roode Kruis. Verslag over zijn werkzaamheden van 1948-1953*, Den Haag 1953

**BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN
ARCHIEFBESTANDDELEN**

1-46	Kaartsysteem aangelegd door de Japanners betreffende de burgergeïnterneerden in Bandoeng/Tjimahi, geïnterneerd in de periode 1942-1945 1944-1947	46 dozen
1	AA, van der - Aykens Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
2	Baak - Beerstecher Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
3	Beest, ter - Biever Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
4	Blaakman - Bonzet Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
5	Boo, de - Brink, T.E., van den Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
6	Brink, S.A., van den - Bijlmer Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
7	Caals - Cijfer Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
8	Daalen, van - Dompelaaar, van Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
9	Don - Dijkstra Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
10	Eb, van der - Ettehoven, van Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
11	Etten, van - Freusberg Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
12	Freij - Gilse, van Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
13	Gingnagel - Gross Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
14	Groot - Harders Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
15	Harding - Hennekeler, van Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
16	Henneman - Hoes Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
17	Hoesel, van - Huinink Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
18	Huis in 't Veld - Jantzen Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
19	Janz - Karemaker Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
20	Karhof - Knuyver Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
21	Knijff - Kouwenberg Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
22	Kouwenhoven - Lamballais Tessensohn Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
23	Lambeck - Leliveld Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
24	Leon, de - Loze Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046	
25	Lubbe, van der - Mazel	

- 26** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Meade - Mizrahie
- 27** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Mobach - Nefkens
- 28** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Nied - Oosterom, N., van
- 29** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Oosterom, N.R., van - Petterson
- 30** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Peul - Prins
- 31** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Prinsen - Rhoon, van
- 32** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Rhijn, van - Rubens
- 33** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Ruchti - Schippers
- 34** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Schirbach - Siegtenhorst
- 35** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Sielcken - Speirs
- 36** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Spek - Strien, van
- 37** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Strik - Tieman
- 38** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Tiemens - Veerlings
- 39** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Veen - Vink, de
- 40** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Vinke - Vrouwenes
- 41** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Vrugt, van der - Westerhuis
- 42** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Westering, van - Wolters, T.M.
- 43** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Wolters, A.H. - Zijp, van
- 44** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Ang Boen Siang - You Tjie Ie
Kaarten van personen van Chinese afkomst
- 45** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Absolon - Zorn
Kaarten van niet-Nederlanders
- 46** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2046](#)
Aagten, van - Zwinkel
Zwaar beschadigde kaarten